

Hver måned vil bibliotekene i Finnmark levere en side med litteratur- og kulturstoff til glede for Finnmarkens lesere.

Tiden det tar av Hanne Ørstavik

I denne boken møter vi Signe (30) som nylig har flyttet ut på landet, med mann og barn. Det er nært opp mot jul, og Signe stresser med alt som bør gjøres til jul. Det er også forventninger ifra Signes øvrige familie om å være sammen i julen. Etter hvert i boken får vi innblikk om hvordan barndommen i Tana var for Signe og hennes bror. En sår historie om hvordan barndommen kan påvirker resten av livet, og om det å ta egne valg.

Hanne Ørstavik er en prisbelønnet forfatter som er kjent for sine velskrevne romaner, og denne er intet unntak. Boka kom ut i 2000 og høstet strålende anmeldelser. Tiden det tar er gripende roman om hvordan fortid også er nåtid.

I år er Hanne Ørstavik aktuell med Jeg drømte at alle bøkene mine sto i kjøkkenskapet, en samling av artikler og essays

Jeg skal savne deg i morgen av Heine T. Bakkeid

En ung mann fiskes død opp av havet utenfor et fyr nord for Tromsø. Mens fortidens kvaler fortsatt herjer i tidligere avhørleder Thorkild Aske, blir han overtalt av foreldrene til den døde om å reise nordover for å finne ut hva som har hendt. Dette er et dragsug av en roman der grensene mellom virkelighet og paranoia viskes ut. Og Aske har mer enn nok med å holde seg flytende.

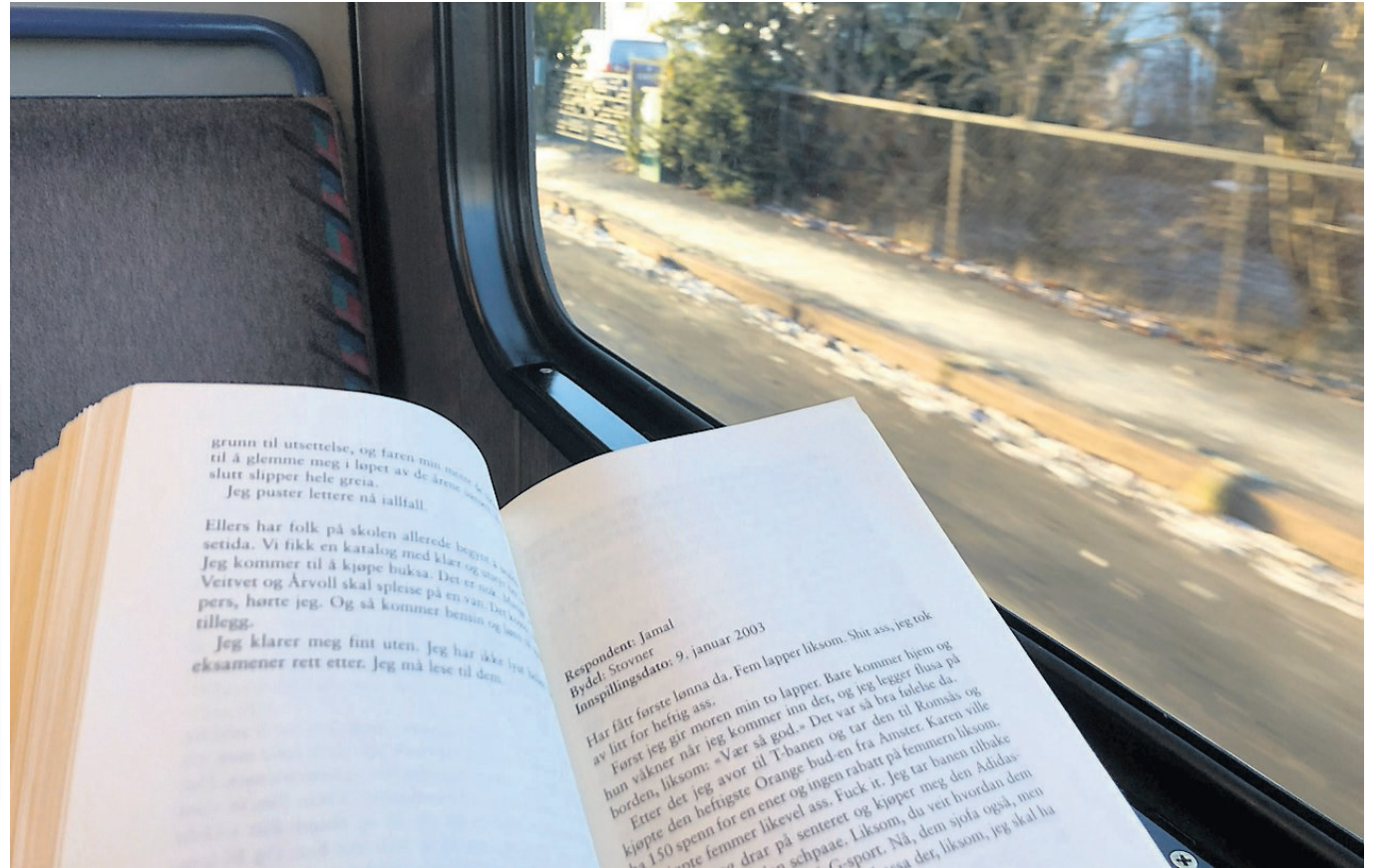
I år er Bakkeid aktuell med Møte med i paradiset, bok nummer to om Thorkild Aske.

Stine kan ikke svømme av Tania Kjeldset

Stine klasse 1A var en populær bok i Finnmarkbibliotekenes e-bokutlån i sommer. Det er en lettlest og sjarmerende fortelling fra en førsteklasing hverdag. Siden da har vi kunne følge Stine til skoletannlegen og på klassetur. Denne gangen er vi med Stine inn i den fryktede svømmehallen. Fryktet fordi Stine ikke kan svømme. Fryktet fordi Stine syns det er flaut at hun ikke kan svømme, særlig når alle andre i klassen kan det, og særlig når bulldoseren Gunn er i nærheten. Tenk om hun oppdager at Stine ikke kan svømme.

Stine-bøkene er velegna både som lesehøyt-bøker og som lese selv-bok for de yngste i skolealder.

BOKASKRAFT OG MAGI: Det sies ofte at lukt trigger hukommelsen og kan være en inngangsport til skarpe og klare bilder og minner. For meg har mange bøker samme virkning, skriver artikkelforfatteren.

ILLUSTRASJONSFOTO

Lukten av boka

Da nyheten om at Margit Sandemos død kom 1. september i år, kjente jeg på en følelsen av melankoli og vemod.

VERONICA ANGELL BERGLI
Finnmark fylkesbibliotek

Ikke fordi jeg kjente henne, men fordi nyheten brakte fram minner fra den tida da jeg først kom over forfatterskapet hennes og hvilken leseglede Sagaen om Isfolket, Heksemesteren og Lysets rike en gang ga meg.

Jeg tror på bokas kraft og magi. Hvordan en handling, et godt språk, en tematikk, kan få deg til å glemme alt annet. Med tanke på at jeg er bibliotekar er kanskje ikke det så rart. Men som bibliotekar får jeg ofte høre historier om bøker som har gjort inntrykk, bøker som har hjulpet folk gjennom tøffe perioder, bøker som har fungert som en øyeåpner og ikke minst bøker som har motivert til å knekke lesekode. Jeg tror det finnes en bok for alle, enten i form av skrift eller lyd.

Jeg var 10 år og mamma hadde akkurat brukt beinet. For at hun skulle få tida til å gå sendte mormor ned en bokkasse med bøker. Som den lesehesten jeg var heiv jeg meg over, og ble bergtatt. I løpet av utrolig kort tid hadde jeg pløyd meg igjennom alle 47 bøkene i Isfolket, og jeg leste de over alt - i skolegården, gående til og fra skolen, på T-banen og trikken. Hennes bøker, mer enn noe, befestet min leseglede. Og de ble en inngangsport til fantasy litteraturen. Gjennom hennes bøker forsto jeg at eventyrets tid ikke var forbi, men at også ungdom og voksne kan lese om verdener fylt med magi og undrer.

Det sies ofte at lukt trigger hukommelsen og kan være en inngangsport til skarpe og klare bilder og minner. For meg har mange bøker samme virkning.

Lukta av saltvann og lyden av bølgeskvulp

Brødrene Løvehjerte av Astrid Lindgren bringer meg rett tilbake til late

sommerdager, krabbefisking fra bryggekannten, bølgeskvulp og sørlandsidyll på hytta på Risør. Jeg lærte tidlig å lese, men hadde stort sett holdt meg til korte, lettleste bøker samt tegneserier. Høytlesningsboka denne sommeren skulle være Brødrene Løvehjerte, men stemoren min kom aldri lenger enn Jonatans død. Det ble for trist for henne. Så skulle jeg få med meg resten av historien måtte jeg lese den selv. Det ble min første selvlste roman. For en mestringsfølelse! Selv i dag kan jeg kjenne lukta av saltvann og høre lyden av bølgeskvulp når jeg kommer over en av Lindgrens bøker eller en av bøkene i Frøken Detektivserien.

Lukta av svette, røyk og pønk

De sterkeste bokopplevelsene hadde jeg nok i ungdomsårene. Det er vel sjeldent man er så på søken etter egen identitet som da. Og det er vel sjeldent at følelsene, både glede, sorg og kjærlighet føles så sterkt som da. Med en trekvarters trikketur til skolen hver dag hadde jeg god tid til lesing. Bøkene fra den tida minner meg om svette og trengsel, Oslos gater som glir forbi, billett kontroll og vindusplass på fireseteren så det ene beinet kunne være oppå varmeovnen under vinduet.

Her kunne jeg nevnt Sofies verden og Vita brevis av Jostein Gaarder, Segelfoss By av Knut Hamsun, Den uendelige historie av Michael Ende eller Det er slutt mellom Gud og meg av Katarina Mazetti. Dette er alle bøker som bringer fram et vell av minner. Men det var kanskje særlig to bøker som gjorde et særlig inntrykk på meg på den tida; Kongen på fyllinga: tiden er inne til å slakte gjøkalven og væpne de rettferdige av Tristan Egolf og Mengele Zoo av Gert Nygårdshaug.

Kongen på fyllinga av den politiske aktivisten og pønk rockeren Tristan Egolf, som dessverre døde altfor tidlig, er en eksplosiv, burlesk roman gjennomsyra av hat til et dobbelt moralsk USA hvor oppgjøret mot de rettferdige

står i sentrum. For meg var det en pageturner uten like og de 400 og noe sidene føltes så altfor kort. Tidvis hadde jeg ikke tid til å gå av trikken når jeg skulle fordi jeg var så sugd inn i handlingen. Og Nygårdshaug med sin serie om Mino, for en forfatter! Om man ikke har lest serien anbefales det på det sterkeste. Vi snakker revolusjonær miljøaktivisme. Vi snakker nord-sørkonflikt og imperialisme. I tillegg til trikketurer åpner bøkene minner fra Blitz, hvor røyken lå tett i lokalet, hvor du fikk byens beste vaffel for en femmer, politiske diskusjoner og pønk konserter.

Lukta av boka

Jeg kunne nevnt så mange andre bøker og forfatterskap som er rene dørråpnerne til minner, historier og lukter. Jeg kunne skrevet om da jeg leste Balansekunst av Rohinton Mistry eller Shantaram av Gregory David Roberts. Eller om hvordan jeg for første gang ble introdusert til Neil Gaimans forfatterskap gjennom boka American Gods i Ungarn. Jeg kunne skrevet om hvordan den ene kollegaen min blir tatt rett tilbake på hytta når hun tenker på Greven av Monte Cristo av Alexandre Dumas. Eller hvordan en annen kollega forbinde lydbokversjonen av Skammarens dotter av Lene Kaaberbøl med kjøreturen fra Vadsø til Oslo med mann og to barn. Veiene gjennom Finland og Sverige er ikke de samme uten Dinas historie som følgesvenn.

Men hva tenker du? Hvilke minner åpner seg for deg når du titter i bokhylla hjemme, eller gresser hyllene på biblioteket. Husker du stranda på Gran Canaria, eller den påska da været var så dårlig at det eneste man kunne gjøre var å sitte inne og lese eller spille spill? Husker du hvem som ga deg akkurat den boka i julegave? Husker du hvilken bok du ga bort sist og til hvem og hvorfor? Hvilke lukter og minner gjemmer seg bak de forskjellige bøkene? #luktaavboka.